

# OBSAH

|                                                                                              |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Poděkování .....                                                                             | 11 |
| <b>1. Úvod</b> .....                                                                         | 13 |
| 1.1 Cíle monografie .....                                                                    | 14 |
| 1.2 Historický exkurs .....                                                                  | 15 |
| <b>2. Gesta</b> .....                                                                        | 21 |
| 2.1 Vztah mezi řečí a gesty .....                                                            | 22 |
| 2.2 Klasifikace gest .....                                                                   | 23 |
| 2.2.1 Vávrovo mluvení beze slov .....                                                        | 24 |
| 2.2.2 Pragmalingvistika Machové a Švehlové .....                                             | 24 |
| 2.2.3 Kaderkova gestická typologie .....                                                     | 26 |
| 2.2.4 Klasifikace gest Hogrefeové .....                                                      | 28 |
| 2.2.5 Kendonovo kontinuum .....                                                              | 31 |
| 2.3 Gesta a metafora .....                                                                   | 33 |
| 2.4 Funkce gest .....                                                                        | 34 |
| 2.5 Gesta a osvojování jazyka .....                                                          | 36 |
| <b>3. Pokusy o propojení gestiky a popisu řeči</b> .....                                     | 37 |
| 3.2 Situace v české lingvistice .....                                                        | 39 |
| 3.2.1 Neverbální složka výpovědi v gramatikách českého jazyka .....                          | 40 |
| 3.2.2 Další publikace jazykovědné i nejazykovědné .....                                      | 43 |
| 3.3 Multimodalita a její teoretický podklad .....                                            | 46 |
| 3.4 Konstrukční gramatika jako nejvhodnější model popisu<br>řečové a neverbální složky ..... | 54 |
| <b>4. Afázie</b> .....                                                                       | 58 |
| 4.1 Úvod .....                                                                               | 58 |
| 4.2 Afázie: jednotlivé typy .....                                                            | 61 |
| 4.3 Metody výzkumu afází .....                                                               | 64 |
| 4.4 Projevy afázie .....                                                                     | 65 |
| 4.4.1 Agramatismus .....                                                                     | 68 |
| 4.4.2 Další symptomy afázie a jejich výzkum .....                                            | 71 |
| <b>5. Gestika a afázie</b> .....                                                             | 73 |
| 5.1 Paralelní omezení řeči a produkce gest .....                                             | 74 |
| 5.1.1 Shrnutí výzkumu Ciconeho et al. ....                                                   | 75 |

|           |                                                                                |           |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 5.2       | Kompenzace řeči pomocí gest .....                                              | 76        |
| 5.2.1     | Cross-modal hypotéza vs. interface hypotéza .....                              | 76        |
| 5.2.2     | Trade-off hypotéza vs. hand-in-hand hypotéza .....                             | 77        |
| 5.2.3     | Přehled výzkumu gestikulace u osob s afázií .....                              | 78        |
| 5.4       | Augmentativní a alternativní komunikace (AAK) .....                            | 84        |
| <b>6.</b> | <b>Vlastní výzkum: experimentální část .....</b>                               | <b>87</b> |
| 6.1       | Popis participantů výzkumu .....                                               | 88        |
| 6.1.1     | Pacient Mb1 .....                                                              | 89        |
| 6.1.2     | Pacient Mb2 .....                                                              | 89        |
| 6.1.3     | Pacientka Ztm .....                                                            | 89        |
| 6.1.4     | Pacient Mtm .....                                                              | 90        |
| 6.1.5     | Pacient Mw2 .....                                                              | 90        |
| 6.1.6     | Pacient Mw1 .....                                                              | 90        |
| 6.2       | Metoda .....                                                                   | 91        |
| 6.3       | Zpracování dat .....                                                           | 93        |
| 6.4       | Výsledky .....                                                                 | 95        |
| 6.3.1     | Hypotézy Jakobové et al. a jejich ověřování v češtině .....                    | 101       |
| 6.4       | Diskuse .....                                                                  | 106       |
| 6.5       | Kvalitativní gestické profily participantů .....                               | 108       |
| 6.5.1     | Participant s afázií .....                                                     | 109       |
| 6.5.1.1   | Mb1 .....                                                                      | 109       |
| 6.5.1.2   | Mb2 .....                                                                      | 115       |
| 6.5.1.3   | Mtm .....                                                                      | 119       |
| 6.5.1.4   | Ztm .....                                                                      | 122       |
| 6.5.1.5   | Mw1 .....                                                                      | 124       |
| 6.5.1.6   | Mw2 .....                                                                      | 125       |
| 6.5.2     | Participant bez afázie .....                                                   | 130       |
| 6.6       | Frekvence slovních druhů a pádová diferenciaci vzhledem ke gestikulaci ....    | 140       |
| 6.6.1     | Vliv gest na frekvenci autosémantických slovních druhů .....                   | 141       |
| 6.6.2     | Pád .....                                                                      | 145       |
| 6.6.3     | Pád substantiva v projevech afatických a neafatických mluvčích .....           | 146       |
| 6.6.4     | Dílčí závěr .....                                                              | 149       |
| 6.7       | Počet replik, jejich komplexita ve výpovědích a délka výpovědí ve slovech ...  | 150       |
| 6.7.1     | Analýza komplexity replik .....                                                | 154       |
| 6.8       | Lexikální diverzita afatických a neafatických osob vzhledem ke gestikulaci ... | 158       |
| 6.9       | Tematická koncentrace textu, h-bod, deskriptivita a aktivita textu .....       | 163       |
| 6.10      | Agramatismus, neologismy a další projevy afázie .....                          | 166       |
| 6.10.1    | Neologismy .....                                                               | 166       |
| 6.10.2    | Projevy agramatismu .....                                                      | 168       |
| 6.10.3    | Conduite d'approche .....                                                      | 169       |
| 6.10.4    | Fonemické parafázie .....                                                      | 170       |
| 6.10.5    | Sémantické parafázie .....                                                     | 171       |

|                                                                                        |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 6.10.6 Citoslovce a negace .....                                                       | 172        |
| 6.10.7 Gestikulace v souvislosti se symptomy afázie .....                              | 173        |
| 6.11 Abstraktnost vs. konkrétnost substantiv a sloves .....                            | 174        |
| 6.11.1 Abstraktnost vs. konkrétnost substantiv .....                                   | 174        |
| 6.11.2 Abstraktnost vs. konkrétnost sloves .....                                       | 175        |
| <b>7. Závěr .....</b>                                                                  | <b>180</b> |
| Rejstřík .....                                                                         | 185        |
| Literatura .....                                                                       | 188        |
| Seznam obrazových příloh .....                                                         | 202        |
| Summary .....                                                                          | 204        |
| Přílohy .....                                                                          | 207        |
| Příloha č. 1.: Distribuce TTR u osob s afázií .....                                    | 207        |
| Příloha č. 2.: Frekvence jednotlivých lemmat u participanta Mb1 .....                  | 210        |
| Příloha č. 3.: Popis jednotlivých epizod animovaného seriálu <i>Ovečka Shaun</i> ..... | 210        |
| Epizoda č. 1 (S04E01, Cones) .....                                                     | 210        |
| Epizoda č. 2 (S04E02, Caught Short Alien) .....                                        | 211        |
| Epizoda č. 3 (S04E03, Happy Birthday Timmy!) .....                                     | 212        |
| Epizoda č. 4 (S04E05, 3DTV) .....                                                      | 212        |